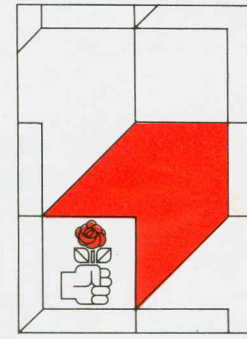


# Europa 1984



**VERKIEZINGSPROGRAMMA  
VAN DE  
PARTIJ VAN DE ARBEID  
VOOR DE  
EUROPESE  
VERKIEZINGEN 1984**

DOCUMENTATIECENTRUM  
NEDERLANDSE POLITIEKE  
PARTIJEN

**VERKIEZINGSPROGRAMMA  
VAN DE  
PARTIJ VAN DE ARBEID  
VOOR DE  
EUROPESE  
VERKIEZINGEN 1984**

**april 1984**

**Dit verkiezingsprogramma is gratis te verkrijgen door het sturen van een briefkaart ten name van PvdA-brochures, Postbus 1310, 1000 BH Amsterdam, met vermelding van het bestelnummer.**

**Bestelnummer: 338**

<b>Inhoudsopgave</b>	<b>Blz.</b>
<b>Inleiding</b>	7 t/m 9
<b>Hoofdstuk I Een werkzaam Europa</b>	10 t/m 15
I-1 Inleiding	10
I-2 Stimuleren van selectieve economische groei	11
I-3 De sociaal-economische structuur	12
<b>Hoofdstuk II Een vreedzaam Europa</b>	16 t/m 22
II-1 Inleiding	16
II-2 Europa en de wereld	16
II-3 De EG en de Derde Wereld	19
II-4 Europa en mensenrechten	21
<b>Hoofdstuk III Een leefbaar Europa</b>	23 t/m 30
III-1 Inleiding	23
III-2 Milieubeleid en natuurbehoud	23
III-3 Energie en onderzoek	24
III-4 Landbouw en visserij	25
III-5 Regionaal beleid	27
III-6 Sociaal fonds en jeugdwerkloosheid	28
III-7 Emancipatie	29
III-8 Vervoer	29
III-9 Konsumentenbeleid	30
III-10 Media	30
III-11 Gezondheidszorg	30
<b>Hoofdstuk IV Een democratisch Europa</b>	31 t/m 33
IV-1 Instellingen	31
IV-2 Begroting	32
<b>Verklarende woordenlijst</b>	33 t/m 35
<b>Europa in een oogopslag</b>	36

## NAAR EEN SOCIALISTISCH EUROPA

### Inleiding

Juist in de moeilijke jaren '80 hebben de mensen meer boodschap aan Europa en niet minder. Juist nu wij er voor staan de crisis te boven te komen blijkt hoe belangrijk Europa is. Het gaat er namelijk om, of wij in staat zijn, ook in Europa, uitzicht te geven op een sociaal-ekonomisch herstelbeleid, meer en beter verdeeld werk, meer veiligheid en een gezonder milieu. Dat dat in heel Europa gebeurt is van levensbelang voor de mensen in Nederland. Dat wat er in Europa besloten wordt direkt doorwerkt in onze maatschappij bewijzen bij voorbeeld de richtlijnen voor gelijke behandeling van mannen en vrouwen op sociaal-ekonomisch terrein en de felle debatten over de bestrijding van de werkloosheid op Europees niveau. Want de sociaal-ekonomische situatie in de verschillende Europese landen is zo onderling verweven, dat het een illusie is te denken, dat Nederland min of meer alleen in staat zou zijn uit het dal van de ekonomische crisis te komen. Alleen een gestructureerde Europese stimuleringspolitiek en Europese arbeidstijdverkorting kunnen werkelijk uitzicht geven op nieuwe selectieve ekonomische groei en meer werk. Een nationaal herstelbeleid moet

versterkt worden door de noodzakelijke samenwerking in Europees verband om te zetten in een groot verbond voor meer en beter verdeeld werk. Daarmee wordt de werkloosheid het meest effectief bestreden.

Nu is het nog te vaak zo, dat het stimulerende beleid van het ene Europese land weer teniet gedaan wordt door neo-konservatief bezuinigingsbeleid in een ander land. Dat moet veranderen en daarover moet ook de Nederlandse kiezer in Europees verband haar of zijn stem laten horen.

Europa gaat de mensen dus veel meer aan dan men in de jaren '70 nog dacht. Er staat meer op het spel, ook voor de mensen voor wie Europa zo ver weg is.

Gekonfronteerd met een achterstand op industrieel en technologisch gebied ten opzichte van de Verenigde Staten en Japan, zijn de landen van de EG verplicht gemeenschappelijk een werkelijk beleid van herstructurering, onderzoek en ontwikkeling te voeren.

De vergroting van de kloof tussen arm en rijk in de wereld kan alleen worden bestreden door een grote inkomensoverdracht en het scheppen van nieuwe koopkracht in de Derde Wereld.

Juist nu andere rijke delen van de wereld, de VS, de Sovjet-Unie en Japan weigeren een dergelijk beleid te voeren, dient de Europese Gemeenschap het

voortouw te nemen in de herverdeling van kennis, inkomen en macht tussen Noord en Zuid.

Niet alleen omdat het een eis is van solidariteit, maar ook omdat betere ontwikkelingssamenwerking tevens ten goede komt aan de sociaal-ekonomische ontwikkeling van Europa.

Ook in het veiligheidsbeleid geldt dat we een Europese aanpak harder nodig hebben. Natuurlijk is het nodig dat Nederland zelf duidelijke stappen zet, maar de bewapeningsspiraal doorbreek je pas werkelijk wanneer ook andere landen die richting opgaan. Voor grotere kernwapenvrije zones in Europa is samenwerken met meer landen vereist. Ook om te verhinderen dat Europa een slagveld wordt dat tot zijn vernietiging leidt, heeft Europa in de konfrontatie tussen Oost en West een eigen verantwoordelijkheid en eigen belangen. Ontplooiing van eigen beleid zal gepaard gaan met een onafhankelijker opstelling ten opzichte van de Verenigde Staten.

Europa moet zich meer speelruimte verwerven, zowel op het gebied van vrede en veiligheid als op financieel-ekonomisch terrein, zonder dat dat er natuurlijk toe leidt dat Europa zelf een nieuwe supermacht wordt. Wij blijven een Europese kernmacht principieel afwijzen.

Plaatsing van nieuwe kernwapens in Europa is niet in het belang van vrede en veiligheid, omdat de kansen op een nucleair konflikt tussen de VS en de Sovjet-Unie op Europees grondgebied vergroot worden.

Het veiligheidsbeleid van de lidstaten van de Europese Gemeenschap moet vóór alles gericht zijn op vermindering van de spanningen tussen Oost en West en de doorbreking van de wapenwedloop.

De jaren van ongekende ekonomische groei na de Tweede Wereldoorlog hebben onaanvaardbare schade aan het natuurlijke milieu en de leefomgeving van de mens toegebracht.

Verontreiniging van bodem, lucht en water, zure regen, moeten worden bestreden binnen het kader van een totaal sociaal-ekonomisch herstelbeleid. Zonder selektieve ekonomische groei worden immers de gifbelten niet opgeruimd, zuiveringsinstallaties niet gebouwd en onderzoek in hernieuwbare energiebronnen niet gedaan.

In een democratische samenleving gaan verkiezingen over de richting van de politiek. Of wij als democratisch-socialisten in staat zijn met onze inzichten het beleid te veranderen, wordt bepaald door de verkiezingen. Op Europees niveau is dat niet anders.

Het gaat om de vraag of het

huidige beleid van neo-konservatieven vervangen kan worden en of democratisch-socialisten, met hun verschillen, richting kunnen geven aan het Europese beleid van de komende jaren. En of zij het hoofd kunnen bieden aan steeds hernieuwd opkomend nationalisme.

Het Europees verkiezingsprogramma van de Partij van de Arbeid kent drie prioriteiten:

- gestructureerd economisch herstelbeleid, dat leidt tot selectieve economische groei, meer werkgelegenheid en arbeidstijdverkorting en een eerlijker verdeling tussen Noord en Zuid;
- veiligheidsbeleid, gericht op vermindering van spanningen tussen Oost en West, verwijdering van kernwapens uit heel Europa en andere machtsverhoudingen tussen Noord en Zuid;
- milieubeleid, dat bestrijding van milieuverontreiniging en besparing van energie tot wezenlijk onderdeel van economisch herstelbeleid maakt.

Het verkiezingsprogramma voor de Europese verkiezingen is toegespitst op deze prioriteiten. Verder behandelt het de beleidsterreinen, die voor een groot deel op Europees niveau gestalte krijgen (landbouw, vervoer etc.).

Het behelst geen totale wensencatalogus van de Partij van de Arbeid. Het maakt praktische

keuzes, die in de komende jaren in de Europese politiek onontbeerlijk zijn. Naast een uitwerking van de drie prioriteiten van de PvdA op Europees niveau behelst het programma tevens democratisering van de Europese instellingen en een beleid gericht op de bevordering van het respect voor de mensenrechten.

Waar het programma geen uitsluitel biedt, geldt het nationale verkiezingsprogramma van de Partij van de Arbeid "Eerlijk Delen". Het nationale en Europese programma zijn complementair.

De afgevaardigden van de Partij van de Arbeid in het Europese Parlement zijn gebonden aan het Europese verkiezingsprogramma. Zij werken samen met Europarlementariërs uit alle lidstaten in de socialistische fractie van het Europese Parlement.

De Europese socialistische en sociaal-demokratische partijen, verenigd in de Federatie van socialistische partijen binnen de EG, bereiden een Europees manifest voor, dat als richtlijn geldt voor alle Europese socialistische afgevaardigden.

## HOOFDSTUK I EEN WERKZAAM EUROPA

### I-1 Inleiding

Voor de bestrijding van de onaanvaardbaar hoge werkloosheid in de EG zijn een herstel van de bedrijvigheid en structurele veranderingen noodzakelijk.

De omvang van de wereldhandel is voor het eerst na 1945 ingekrompen.

Voor vele Derde Wereldlanden heeft dit mede geleid tot acute financiële problemen, die een wereldwijd herstel van handel en ontwikkeling in de weg staan.

De EG heeft te kampen met te hoge inflatie- en rentestanden, met afbraak van traditionele industrie en een gebrek aan investeringen, die voor het scheppen van nieuwe werkgelegenheid noodzakelijk zijn.

Mede door een vergrote toetreding van vrouwen en jongeren tot de arbeidsmarkt neemt het verschil tussen vraag en aanbod van betaald werk sterk toe.

Voor de komende jaren dient de bestrijding van de werkloosheid door het scheppen en herverdelen van werk de voornaamste doelstelling van het sociaal-ekonomisch beleid te zijn. Nationale regeringen voelen zich door oplopende betalingsbalanstekorten of financieringsstekorten gedwongen de overheidsuitgaven te beperken en

hun toevlucht te nemen tot (verkapte) protektionistische maatregelen.

Deze politiek echter beperkt de binnenlandse bestedingen en de handelsmogelijkheden, waardoor de problemen van land tot land worden doorgegeven en vergroot.

Het beschikbare kapitaal wordt voor een groot deel weggezogen door de hoge rente in de VS.

Ook is in de krimpende Europese economie de neiging om te investeren gering.

Geen enkel EG-land is alleen in staat het tij werkelijk te keren. Maar allerwegen groeit overeenstemming over het noodzakelijke antwoord: een internationaal gekoördineerde aanpak, waarbij het initiatief in eerste instantie dient te liggen bij de landen met een betalingsbalansoverschot en betrekkelijk geringe inflatie.

In de huidige omstandigheden kan niet worden gewacht op de eventuele effecten van een mogelijk kortstondige opleving in de VS.

Ook in het gunstigste geval zullen de structurele zwakheden van de Europese economie, zoals haar onvoltooide en versplinterde interne markt, haar labiele monetaire verhoudingen en haar gebrek aan gerichte investeringen, een ommekeer vertragen of verhinderen.

De EG dient dus zelfstandig een gemeenschappelijk selectief stimuleringsbeleid te ontwikkelen.

## **I-2 Stimuleren van selectieve economische groei**

Om het gebrek aan particuliere investeringen te compenseren moeten de lidstaten van de EG in overleg met de vakbeweging een gekoördineerd stimuleringsbeleid overeenkomen. Dit is een beleid gericht op selectieve groei van de economie door de stimulering van investeringen en activiteiten in zowel de openbare als de particuliere sektor. Juist bedrijven en bedrijfstakken moeten worden gestimuleerd, die worden uitgekozen op basis van wenselijk geachte maatschappelijke ontwikkelingen, met inbegrip van een rechtvaardiger internationale arbeidsverdeling. Kleinschalige projecten kunnen bijvoorbeeld de werkgelegenheidspositie van vrouwen en jongeren ten goede komen. De EG dient ook zelf maatregelen te nemen, die handel en produktieve investeringen bevorderen en het effect van de investeringsimpuls in de lidstaten vergroten. De Europese Commissie en de Raad van Ministers moeten hun verantwoordelijkheid voor de onderlinge afstemming van het sociaal-economisch beleid van de lidstaten ter hand nemen. De EG legt een economisch herstelplan voor, waaruit aanwijzingen voortvloeien voor het in de lidstaten te voeren beleid, dat voor de economie van de EG als geheel van belang is. De landen met een betalingsba-

lansoverschot, waaronder Nederland, moeten een initiatief tot bestedingsverruiming nemen in de orde van grootte van 1 procent van het Bruto Nationaal Produkt. Deze extra middelen en een groter deel van de bestaande overheidsuitgaven dienen via produktieve investeringen een zo groot mogelijk werkgelegenheidseffect en selectieve economische groei te sorteren. Een sektor-structuurbeleid is noodzakelijk, gericht op nieuwe economische activiteiten en, waar nodig, herstructurering van bestaande activiteiten. De produktie moet beter worden afgestemd op het scheppen van blijvende werkgelegenheid en versterking van de concurrentiepositie ten opzichte van de VS en Japan. Dit betekent investeringen in en onderzoek naar energiebesparing, hernieuwbare energiebronnen, milieubeheer, onderzoek in informatie- en biotechnologie - in het bijzonder het gebruik van deze nieuwe technieken in oudere sectoren - en bevordering van de bouwnijverheid en het midden- en kleinbedrijf. Anderzijds moet voor de staal-, scheepsbouw- en textielindustrie in de EG een verdergaand Europees herstrukturings- en industriebeleid tot stand komen. Rekeninghoudend met de belangen van ontwikkelingslanden enerzijds en de sociale gevolgen in de getroffen regio's anderzijds, moet een geleidelijke inkrimping gepaard gaan met een



hoogwaardig moderniseringsbeleid, waarbij de kosten voor rekening komen van de gehele Europese Gemeenschap. Strukturele subsidiëring van onrendabele bedrijven wordt hierdoor overbodig en moet in dit verband worden afgewezen. Investeringsprojecten moeten passen in een verantwoord milieu-, grondstoffen- en energiebeleid. Ook de belangen van ontwikkelingslanden, de kwaliteit van de arbeid en regionale belangen worden meegewogen.

### **I-3 De sociaal-ekonomische structuur**

#### *a. De crisis.*

De interne crisis van de Gemeenschap - veroorzaakt door de met elkaar samenhangende problemen van herstructurering van de EG-begroting, hervorming van het landbouwbeleid en de uitbreiding met Spanje en Portugal - moet zo snel mogelijk worden opgelost, ten einde met voortvarendheid een begin te kunnen maken met een Europees ekonomisch herstelbeleid.

#### *b. Interne markt*

Alle lidstaten komen overeen maatregelen te nemen om de gemeenschappelijke binnenmarkt te voltooien, want de effecten van een stimuleringsbeleid worden verminderd en kun-

nen verloren gaan door toenemend protektionisme, ook binnen de EG. Elke vorm van protektionisme en iedere verzwakking van de interne markt, door bij voorbeeld administratieve belemmeringen onder andere aan de grenzen, dienen met kracht te worden bestreden. Elk misbruik van afwijkende nationale bepalingen om de handel te beperken moet worden afgewezen. Waar dit essentieel is voor het funktionieren van de interne markt moet aan de harmonisatie van wetgeving grote politieke prioriteit worden gegeven. Ook het beleid, gericht tegen konkurrentievervalsing door verkapte of openlijke subsidies of kartelvorming, moet worden versterkt ondermeer om onrechtmatige verplaatsingen van bedrijven te voorkomen. Een beleid om in de eerste plaats de ekonomieën in de landen met een betalingsbalansoverschot te stimuleren, zal het de landen met een tekort gemakkelijker maken af te zien van handelsbelemmerende maatregelen. Een internationaal gekoördineerd stimulerend beleid is onlosmakelijk verbonden met versterking van de interne markt.

#### *c. Europees Monetair Stelsel*

In zijn huidige vorm levert het EMS een positieve, maar te bescheiden bijdrage aan de noodzakelijke stabiele wisselkoersen. In het huidige stadium moeten veranderingen van wisselkoersen

binnen het EMS leiden tot beleidsaanpassingen in zowel landen met een sterke als met een zwakke munt. Het EMS dient te worden uitgebreid door toetreding van alle lidstaten. Het moet in principe worden verdiept door oprichting van een Europees Monetair Fonds en door uitbreiding van het gebruik van de ECU (=Europese rekeneenheid). Een volwaardige ECU zou naast de Amerikaanse dollar de belangrijkste reservevaluta kunnen vormen. De Gemeenschap zou hierdoor minder afhankelijk moeten worden van de Amerikaanse monetaire en rentepolitiek.

Dit opent tevens de mogelijkheid trekingsrechten op een Europees Monetair Fonds ten behoeve van ontwikkelingslanden te creëren, waardoor ook de koopkrachtige vraag naar produktiemiddelen uit de EG wordt vergroot. Bij de principiële wenselijkheid van verdieping van het EMS zijn twee kanttekeningen op hun plaats:

- die verdieping wordt pas mogelijk, als gevolg van een beter gecoördineerd en op elkaar afgestemd sociaal-ekonomisch beleid van de lidstaten;
- onderlinge afstemming van ekonomieën en beleid, die gekoppeld moet zijn aan selectieve ekonomische groei, rechtvaardige inkomensverdeling en medezeggenschap, dient aan monetaire integratie vooraf te gaan. Bepaalde monetaire stappen kunnen de onderlinge afstem-

ming echter bevorderen.

#### *d. Handelsbeleid*

Een ekonomisch stimuleringsbeleid draagt bij tot groei van de wereldhandel.

Het EG-handelsbeleid moet in het bijzonder worden gericht op bevordering van de handel met ontwikkelingslanden. Herstel van de wereldeconomie moet worden nagestreefd door kapitaaloverdracht naar en ver grote uitvoermogelijkheden voor ontwikkelingslanden ter bevordering van een Nieuwe Internationale Ekonomische Orde. Protektionistische maatregelen, zelfbeperkingsovereenkomsten, anti-verwerkingstarieven en akkoorden als het Multi Vezel Akkoord, dienen voor de ontwikkelingslanden door de EG te worden afgeschaft. Waar nodig moet een herstruktureringbeleid binnen de EG dit mogelijk maken.

Handelsbetrekkingen met geïndustrialiseerde landen moeten gebaseerd zijn op de GATT-regels en het principe van wederkerigheid.

In verband met een expansief beleid in de EG moet bijzondere aandacht worden besteed aan de betrekkingen met Japan. Zolang Japan niet zelf de invoermogelijkheden voor EG-produkten verruimt, hetgeen een internationale opleving zou ondersteunen, moet de Kommissie gebruik maken van haar bevoegdheden de Europese indus-

trie te beschermen. In dit geval zal het belang van de konsument, hopelijk tijdelijk, voor het belang van de werkgelegenheid moeten wijken.

Aan de VS moet worden duidelijk gemaakt dat het Amerikaanse monetaire beleid, waarbij gebruik wordt gemaakt van de bevoorrechte positie van de US-dollar als reservevaluta, funeste gevolgen heeft voor de Europese economie en normale handelsbetrekkingen in de weg staat. De EG dient een gezamenlijke opstelling te ontwikkelen tegenover het monetaire beleid van de VS, waarbij gebruik kan worden gemaakt van de macht van de EG als handelsblok, om dat beleid beter in overeenstemming te brengen met de sociaal-ekonomische belangen van de internationale gemeenschap.

#### *e. Sociaal beleid*

Om de werkgelegenheid uit te breiden is herverdeling van arbeid binnens- en buitenshuis onontbeerlijk.

De EG dient te bevorderen dat nationale arbeidstijdverkortende maatregelen de concurrentieverhoudingen tussen de lidstaten niet verstoren. Er dient een EG-richtlijn aangenomen te worden voor tenminste een verkorting van de werkweek tot gemiddeld 35 uur, waarbij een invulling door arbeidstijdverkorting per dag, ook mogelijk moet zijn. De vrijgekomen ar-

beidstijd dient in arbeidsplaatsen te worden omgezet. In overleg met Europese werkgevers en werknemers moeten aanbevelingen worden opgesteld voor verdere methoden van arbeidstijdverkorting en deeltijdarbeid. Een overleg- en onderhandelingsorgaan voor Europese werkgevers- en werknemersorganisaties moet worden ingesteld, waardoor kaderafspraken kunnen worden gemaakt over meer gelijke arbeidsvoorwaarden in de lidstaten. De noodzaak investeringen te bevorderen voor herstel en behoud van werkgelegenheid bij het nog steeds bestaande inflatierisico en de slechte vermogenspositie van vele bedrijven maakt inkomensmatiging bij arbeidstijdverkorting onvermijdelijk. Indien de verkorting van de werkweek in de gehele EG kan worden doorgevoerd zal de inkomensmatiging echter beperkt kunnen blijven. Meer rechtvaardige inkomens-, zeggenschaps- en eigendomsverhoudingen zijn daarbij absolute vereisten.

Naast afspraken tussen werknemers en werkgevers zijn overheidsmaatregelen noodzakelijk om ondernemingen te verhinderen misbruik te maken van verschillen in regelingen in de lidstaten om werknemers tegen elkaar uit te spelen. Werknemers hebben recht op informatie over de bedrijfsvoering en op medezeggenschap in voor hen belangrijke beslissingen, ook als die op internationaal niveau wor-

den genomen. De EG moet door verdergaande richtlijnen de democratisering afdwingen van multinationale ondernemingen. Europese regelingen moeten belastingontduiking, door bijvoorbeeld schijntransakties tussen moeder- en dochterondernemingen, onmogelijk maken. Het vrije verkeer van werknemers binnen de EG moet werkelijk gestalte krijgen, onder andere door regelingen voor het behoud van sociale zekerheidsrechten en de erkenning van diploma's. Legaal verblijvende werknemers uit niet-EG-landen moeten dezelfde rechten genieten als burgers uit EG-landen. Het woonlandbeginsel in de sociale zekerheid wordt afgewezen.

## **HOOFDSTUK II EEN VREEDZAAM EUROPA**

### **II-1 Inleiding**

De groeiende confrontatie tussen de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie en tussen Oost en West in het algemeen hebben het belang van een eigen Europees geluid veel duidelijker gemaakt. Juist democratisch-socialisten onderstrepen deze noodzaak, wanneer ze zien dat in Europa de regeringen-Thatcher en Kohl de weg opgaan van de politiek van de regering-Reagan in de Verenigde Staten. Dat geldt zowel het debat over de plaatsing van nieuwe kernwapens in Europa als de financieel monetaire politiek van de Verenigde Staten, die door een hoge rentepolitiek economisch herstel in Europa frustreren. Daarom staat vrede en veiligheid in Europa veel meer in de belangstelling dan vijf jaar geleden. De Europese verkiezingen zijn mede bepalend voor de vraag of Europa zijn eigen verantwoordelijkheden weet te nemen om spanningen te verminderen en de Derde Wereld een eerlijker kans te geven.

### **II-2 Europa en de wereld**

De lidstaten van de Gemeenschap streven in en buiten het verband van de EG naar vermindering van de spanningsrelatie tussen Oost en West. De

Europese lidstaten dienen zonder hun onafhankelijkheid op te offeren een zelfstandiger veiligheidsbeleid te voeren, gericht op de specifiek Europese belangen, zowel op veiligheids- als op financieel-economisch gebied, ook ten opzichte van de Verenigde Staten. Ook binnen de NAVO dient een onafhankelijker Europees veiligheidsbeleid te worden gevoerd.

In dit kader dienen lidstaten en EG te streven naar:

- a - afschaffen van de kernwapenarsenalen in Oost en West;
- b - afwijzen van plaatsing van nieuwe middellange afstandskernwapens in Europa;
- c - verwijderen van reeds geplaatste middellange afstandskernwapens in Europa, Oost en West (SS-20, Pershing II en kruisraket);
- d - het instellen van kernwapenvrije zones als vertrouwenwekkende maatregel, zowel in Oost- als in West-Europa;
- e - het terugbrengen van de kernwapens naar de kernwapenstaten op weg naar het kernwapenvrij maken van Europa en ontspanning tussen de supermachten;
- f - naleven van verbod van bacteriologische wapens en uitbanning van chemische wapens;
- g - afwijzen van militarisering van de ruimte;
- h - meer contacten op menselijk, cultureel en wetenschappelijk gebied met Oost-Europa en de Sovjet-Unie;

i - uitbreiden van economische samenwerking met Oost-Europa en de Sovjet-Unie. Mede als vervolg op de CVSE-konferentie in Madrid wordt de nieuwe Europese ontwapeningskonferentie in Stockholm met kracht bevorderd. Het Helsinki-proces ter bevordering van de ontspanning wordt voortgezet. De START- en INF-besprekingen dienen geïntegreerd te worden. De Europese landen dienen meer bij de onderhandelingen betrokken te worden. Naast de MBFR-besprekingen in Wenen dienen er onderhandelingen te komen over vermindering van de totale conventionele sterkte van NAVO en Warschaupakt. Het veiligheidsbeleid moet uitgaan van het concept van gemeenschappelijke veiligheid. Veiligheid wordt niet bereikt tegenover maar met de potentiële tegenstander. De idee van een mogelijke 'beperkte' kernoorlog wordt bestreden. Aan gemeenschappelijke veiligheid ligt een defensieve strategie aan beide zijden ten grondslag. Het niet plaatsen van nieuwe kernwapens in Nederland en elders in Europa past in dit beleid. Ontwapening en wapenbeheersing komen tot stand in onderhandelingen en daarop gerichte eenzijdige stappen. Dat geldt in dit beleid ook voor VS en Sovjet-Unie. Een Europese kernmacht wordt afgewezen. In de lopende onderhandelingen dient rekening te worden gehouden met

de Franse en Britse kernwapens. Frankrijk en Groot-Brittannië dienen hun kernwapens in te brengen in internationale onderhandelingen.

Gekoördineerde verlaging van de defensie-uitgaven geschiedt door:

- a. standaardisatie van conventionele uitrusting;
- b. verlaging van conventionele bewapeningsniveaus door onderhandelingen;
- c. reorganisatie van de conventionele strijdkrachten.

De omschakeling van de defensie-industrie met daarin begrepen de militaire research, naar een industrie met civiele doeleinden, wordt met kracht bevorderd. Omgekeerd kan niet worden geaccepteerd dat wapenindustrie en wapenhandel als middel ter stimulering van de werkgelegenheid en de economische bedrijvigheid worden gehanteerd.

Een gezamenlijk plan om t.b.v. de Derde Wereld 5% van de defensie-uitgaven te besparen moet worden opgesteld. De EG dient een beleid te voeren dat gericht is op het verminderen van wapenexporten.

Het buitenlands beleid van de EG krijgt gestalte in de Europese Politieke Samenwerking (EPS). Binnen de EPS worden de buitenlandse politieke en economische aspecten van het veiligheidsbeleid gekoördineerd.

Het externe economische beleid van de EG en het gezamenlijke buitenlandse beleid van de lid-

staten worden op elkaar afgestemd. Het veiligheidsbeleid mag niet zijn gericht op het ontstaan van een derde militaire grootmacht. Het buitenlandse beleid dient de spanningshaarden in de wereld te verminderen en de konfrontatie tussen Oost en West in Europa, maar ook in andere delen van de wereld, tegen te gaan. In dit kader wordt speciaal steun gegeven aan landen en bewegingen die zich democratisch ontwikkelen, de mensenrechten respecteren en zich niet gebonden opstellen. Daarbij spelen ook een rol maatschappelijke hervormingen, de positie van de armste bevolkingsgroepen en de emancipatie van de vrouw. Inspanningen van landen om in soevereine staten binnen hun invloedssfeer hen welgezinde, diktatoriale regimes in het zadel te houden, dan wel wettige regeringen te destabiliseren, worden waar mogelijk met kracht bestreden. Dit geldt in het bijzonder de landen in Latijns- en Midden-Amerika, Zuidelijk Afrika en het Midden-Oosten. Vredesinitiatieven, zoals het Contadora-initiatief in Centraal-Amerika worden ondersteund en geïnitieerd om tot een rechtvaardige politieke oplossing in El Salvador te geraken. De tegenwerking en het machtsvertoon van de VS moeten worden afgekeurd. Landen die zich democratisch, naar eigen inzicht niet gebonden willen ontwikkelen en daarbij tegenwerking on-

dervinden van de VS, zoals Nicaragua, moeten meer politieke en financiële steun krijgen. Financiële en politieke steun aan de frontlijnstaten in hun strijd met Zuid-Afrika wordt vergroot in het kader van SADCC. Aan Turkije wordt politieke en financieel-ekonomische steun onthouden zolang in dit land de mensenrechten en de parlementaire democratie niet volledig zijn hersteld. Wapenleveranties dienen te worden stopgezet. Namibië dient onafhankelijk te worden volgens de resolutie 435 van de Veiligheidsraad van de VN.

In de betrekkingen met Oost-Europa en de Sovjet-Unie hebben de lidstaten een eigen belang en verantwoordelijkheid om hernieuwd inhoud te geven aan de ontspanningspolitiek, mede in het belang van de eerbiediging van de mensenrechten in die landen. Informele contacten en steun aan bewegingen in Oost-europese landen kunnen hierbij een rol spelen.

Schendingen van mensenrechten vormen vanzelfsprekend een verslechtering van het algemene klimaat waarbinnen het ontspanningsproces zich afspeelt. Ten opzichte van de Verenigde Staten dienen de Europese lidstaten zo mogelijk, d.w.z. met het behoud van hun eigen verantwoordelijkheid, een gemeenschappelijk standpunt in te nemen. Met de VS moet op voet van gelijkwaardigheid worden samengewerkt op alle ter-

reinen van wederzijds belang. Spoedige toetreding van Spanje en Portugal tot de EG is een eis van democratie en solidariteit en dient met kracht te worden bevorderd, ook als dit offers vraagt van de huidige lidstaten. De kosten van toetreding mogen niet ten laste komen van het ontwikkelingsbudget. De Gemeenschap dient initiatieven te ontwikkelen ten behoeve van vredesonderwijs.

### **II-3 De EG en de Derde Wereld**

De Europese Gemeenschap dient een beleid te voeren, dat erop gericht is de zelfstandigheid en de economische weerbaarheid van ontwikkelingslanden te bevorderen. Alle betrekkingen tussen de EG en de landen van de Derde Wereld berusten op samenwerking op voet van gelijkheid en erkenning van de wederzijdse afhankelijkheid. De EG dient met alle kracht maatregelen te bevorderen, die leiden tot de totstandkoming van een Nieuwe Internationale Economische Orde waarin een rechtvaardige verdeling van welvaart, kennis en macht uitgangspunt is. Voor een ontwikkelingsbeleid, dat werkelijk rekening houdt met de belangen van de Derde Wereld, is het noodzakelijk dat de EG haar beleid plaatst in het kader van wereldwijde Noord-Zuid-onderhandelingen. De EG dient die

onderhandelingen te stimuleren.

Gemeenschappelijke initiatieven moeten rekening houden met het verschil in de mate van armoede en ontwikkeling binnen de totale groep van landen van de Derde Wereld.

De EG dient een internationaal economisch stimuleringsbeleid te voeren, niet alleen gericht op herstel van werkgelegenheid in de lidstaten, maar ook op uitbreiding van de werkgelegenheid en koopkrachtontwikkeling in de landen van de Derde Wereld. Daarvoor is het onder andere nodig ondersteuning te geven aan de industrialisatie in de Derde Wereld. Kleinschaligheid mag hierbij niet uit het oog worden verloren. Het EG-beleid moet gebaseerd zijn op solidariteit met de bevolking van de Derde Wereld. Het afwegen van sociaal-economische omstandigheden bij de keuze en de uitvoering van projecten en programma's dient daarom -meer dan tot nu toe het geval was- een voorname rol te spelen. Het is daarom noodzakelijk dat de EG aan de armste landen, die niet aan de Lomé-overeenkomst deelnemen, dezelfde voordelen en voorwaarden toekent op handels-, financieel en hulpgebied als aan de Lomé-landen. Met name aan de armste landen moeten grotere en stabielere uitvoeropbrengsten gegarandeerd worden. Daartoe dient de EG zich in te zetten voor de uitvoering van een gemeenschappelijk



grondstoffenfonds, een geïntegreerd grondstoffenprogramma en de suikervereenkomst. Het Algemeen Preferentieel Systeem wordt uitgebreid en verbeterd, vooral met regelingen ten behoeve van de armste landen.

De eigen EG-hulp aan de Derde Wereldlanden dient in 1989 te zijn opgevoerd tot 1 pro mille van het Bruto Gemeenschaps Produkt en dient ongebonden te zijn.

De hulp moet mede aangewend worden om een geïntegreerd beleid voor plattelandontwikkeling te stimuleren, waarbij uitgangspunt moet zijn dat de ontwikkelingslanden in hun eigen behoefte aan voedsel kunnen voorzien, zonder afhankelijk te zijn van EG-voedselhulp. De EG steunt ontwikkelingslanden bij het nemen van maatregelen gericht op het voorkomen van ontvolking van het platteland. Dumping van overschotproductie op de wereldmarkt dient daarom te worden tegengegaan. In bepaalde gevallen zal het verstrekken van geschikte noodhulp noodzakelijk blijven. De EG moet bestaande handels- en voedselakkoorden onderteekenen.

De EG streeft naar het doen aanvaarden door de ontwikkelingslanden van een aantal minimumvoorwaarden op sociaal terrein, zoals die door de internationale arbeidsorganisaties zijn geformuleerd. Recht van vakvereniging, het voeren van

kollektieve loononderhandelingen, van een verbod op dwang- en kinderarbeid dienen hierbij uitgangspunt te zijn.

Dit streven mag geen alibi zijn voor het instellen van protektionistische maatregelen door de EG.

Een stabiel internationaal monetair-financieel systeem is een voorwaarde voor ontwikkeling van de wereldhandel. Er wordt gestreefd naar schepping van nieuwe trekkingsrechten in IMF-verband, t.b.v. de arme landen. De ontwikkelingslanden dienen meer zeggenschap te krijgen ten aanzien van het IMF-beleid.

Europa dringt aan op gemeenschappelijke programma's om financieel-ekonomische problemen te verlichten op sociaal aanvaardbare voorwaarden. De EG neemt ook zelfstandig gemeenschappelijke initiatieven om de immense schuldenlast van de landen in de Derde Wereld te verlichten. De creatie van Europese trekkingsrechten, gekoppeld aan een eigen onafhankelijke positie van de ECU, kan hierin een belangrijke rol spelen.

De EG moet initiatieven nemen tot een krachtige en daadwerkelijke regulering van de activiteiten van multinationale ondernemingen.

Bij de regulering moet met name gedacht worden aan een verbod op de export van voor de gezondheid gevaarlijke produkten (ondermeer pesticiden, schadelijke medicijnen, afgekeurde

voorbehoedsmiddelen). De EG dient zich in te zetten voor de totstandkoming van een bindende gedragskode voor multinationale ondernemingen. Het EG-beleid moet meer en apart aandacht besteden aan de bijdrage van vrouwen in het ontwikkelingsproces, alsook aan de gevolgen van het beleid voor de rol en de positie van de vrouwen.

In EG-verband dient het energievraagstuk in besprekingen met de ontwikkelingslanden een grotere rol te gaan spelen. Onderzoek naar hernieuwbare energiebronnen, zoals wind- en zonne-energie, moet gestimuleerd worden.

De EG dient een beleid te voeren, dat vernietiging van natuur en milieu in ontwikkelingslanden tegengaat. Zij moet daartoe in overleg met de betreffende ontwikkelingslanden ecologische criteria bij de financieringsactiviteiten inbouwen om te verzekeren, dat milieuschade als gevolg van door de Gemeenschap gefinancierde projecten zoveel mogelijk wordt voorkomen of hersteld.

#### **II-4 Europa en mensenrechten**

Mensenrechtenbeleid dient een integraal onderdeel te zijn van de buitenlandse politiek. Hierbij dient de EG een actieve rol te spelen, onder andere via een

gezamenlijk optreden in de VN. De EG neemt, indien dit effectief is, gemeenschappelijke sancties tegen regimens die de mensenrechten op grove en systematische wijze schenden.

In dit verband moeten economische offers worden aanvaard. Ook de landen, waarmee in het kader van Lomé overeenkomsten worden afgesloten, mogen niet buiten beschouwing blijven.

Het principe van de PvdA blijft het streven naar een volledige boycot van Zuid-Afrika. Nederland neemt daartoe het initiatief. De EG zal maatregelen nemen om de druk op het Zuidafrikaanse apartheidsregime te vergroten, waaronder:

- de instelling van een verbod op de uitvoer van olie en strategische produkten naar en de invoer van kolen uit Zuid-Afrika;
- de instelling van een verbod op investeringen door in de EG gevestigde ondernemingen in Zuid-Afrika;
- de instelling van verdergaande effectieve economische dwangmiddelen ten opzichte van Zuid-Afrika;
- het verbieden van beleggingen in Krugerrands.

Waar effectief worden gemeenschappelijke initiatieven om te komen tot een verbod op exportbevorderende maatregelen zoals het van overheidswege herverzekeren van kredieten naar de hierbedoelde landen genomen.

In het kader van de Oost-West-betrekkingen dient konsekvent aandacht te worden besteed aan de naleving van de akkoorden zoals vastgesteld in de slotakkie van Helsinki. Politiek asiel-zoekenden binnen landen van de EG dienen beter beschermd te worden.

Het recht van homoseksuele vrouwen en mannen om hun eigen seksuele voorkeur te beleven dient in internationale verdragen te worden vastgelegd als fundamenteel mensenrecht.

De EG ontwerpt een richtlijn die de garantie biedt aan de burgers dat alle persoonsgegevens, zowel bij de overheid als bij partikuliere instanties bekend, niet zonder toestemming van de betrokkenen aan derden kunnen worden verstrekt.

De EG zal elke vorm van "Berufsverbote", zoals die in de Bondsrepubliek Duitsland met het zogenaamde "Radikalenerlass" worden toegepast, met kracht bestrijden.

In het bijzonder met betrekking tot discriminatie naar geslacht, waaronder ook die op grond van seksuele voorkeur, doen zich nog problemen in de lidstaten voor, die door een strikte naleving van het Europese Verdrag voor de Mensenrechten moeten worden uitgebannen.

Op gemeenschapsniveau wordt het beleid gericht op volledige gelijkberechtiging inzake arbeid, sociale wetgeving, onderwijs, huisvesting en gezinshereniging. Racisme wordt actief bestreden.

Het EG-actieprogramma inzake migrerende werknemers (1976) wordt volledig en konsekvent uitgevoerd. Er komt een Europese Richtlijn inzake passief en actief kiesrecht voor permanente migranten.

Binnen de EG wordt een visumplicht voor elkaars ingezetenen afgeschaft. Voor toegelaten vluchtelingen in enig EG-land gaat na drie jaar verblijf het vrije-personenverkeer als waren zij EG-onderdanen gelden. Belemmeringen voor vrijwillige remigratie in de sfeer van de sociale zekerheidsregelingen worden weggenomen. Het Europees Sociaal Fonds en het ontwikkelingsbeleid van de EG worden mede afgestemd op remigratieprojecten in de landen van migranten.

## **HOOFDSTUK III EEN LEEFBAAR EUROPA**

Europese economie

### **III-1 Inleiding**

Na de Tweede Wereldoorlog is grote schade toegebracht aan de natuurlijke omgeving van de mens en het milieu als gevolg van de ongebreidelde economische groei. Verontreiniging van bodem, water en lucht dient daarom met kracht te worden bestreden. Gezien het grensoverschrijdende karakter van de verontreiniging is er een belangrijke taak weggelegd voor de EG in dezen.

De EG dient daarom bij een economisch herstelbeleid milieucriteria zwaar mee te wegen en maatregelen te nemen, die prioriteit geven aan energiebesparende produktie en de ontwikkeling van produkten die bodem-, water- en luchtvervuiling tegengaan.

Het gemeenschappelijk landbouwbeleid, een van de pijlers van de EG, moet hervormd worden zodat de overschotten drastisch worden teruggedrongen en vooral de kleine boeren een redelijk inkomen ontvangen.

Het is van het grootste belang, dat de economisch zwakke regio's in de Gemeenschap worden geholpen. Een herstel, dat in de eerste plaats moet leiden tot werk en een redelijk inkomen voor de mensen in de regio en in de tweede plaats moet bijdragen tot het herstel van de

### **III-2 Milieubeleid en natuurbehoud**

De ongebreidelde economische groei na de Tweede Wereldoorlog heeft een onaanvaardbare schade aan het natuurlijk milieu en de leefomgeving van de mens toegebracht. Grote milieuproblemen en afbraak van het natuurlijk milieu, zoals zure neerslag, bodemvervuiling, vervuiling van lucht en water houden geen halt bij de nationale grenzen. Verbeteringen en regelingen ten aanzien van een schoner milieu en natuurbehoud kunnen het effectiefst zijn in Europees verband.

Daarnaast wordt concurrentievervalsing in de hand gewerkt doordat niet alle lidstaten dezelfde maatregelen nemen. Gemeenschappelijke initiatieven dienen daarom genomen te worden om een effectief beleid t.a.v. natuurbehoud en een schone leefomgeving uit te bouwen en te verdiepen.

Uitgangspunten voor het natuurbehoud zijn de volgende doelstellingen (World Conservation Strategy):

- a - het behoud van essentiële ekologische processen en systemen;
  - b - het behoud van genetische diversiteit;
  - c - het verantwoord gebruik van soorten en ecosystemen.
- Daartoe worden de volgende

maatregelen genomen:

- a - behoud en herstel van zelfregulerende ecosystemen;
- b - behoud en herstel van natuurlijke omgevingen die noodzakelijk zijn voor het handhaven van de internationale trekroutes voor trekvogels en andere zich verplaatsende dieren;
- c - instelling hiertoe van een gecoördineerd/samenhangend Europees systeem van nationale parken.

Uitgangspunten voor het milieubeleid zijn de volgende doelstellingen:

- a - het verbieden van lozingen van stoffen, welke schadelijk zijn voor men., plant en dier;
- b - het stimuleren van een schone technologie;
- c - behoud en herstel van bodemvruchtbaarheid;
- d - waar voorlopig nog stoffen geloosd mogen worden, dient het "stand still"-principe te worden toegepast (Bij nieuwe vergunningen voor lozen, oude vergunningen intrekken, zodat er in totaal niet méér geloosd wordt.);
- e - voor lozen zowel als het schoonmaken en houden van het milieu dient ervan te worden uitgegaan, dat de vervuiler betaalt.

Daartoe worden de volgende

maatregelen genomen:

- in het sektor-structuurbeleid en de te stimuleren onderzoeksprogramma's wordt voorrang gegeven aan energiebesparende productie en ontwikkeling van producten en productie-

processen die bodem-, water-

en luchtvervuiling tegengaan;

- de EG stelt richtlijnen vast om tot milieukwaliteitsnormen voor bodem, water en lucht te komen;

- actieprogramma's en richtlijnen worden onderworpen aan concrete tijdslimieten;

- in het kader van een schone energieproductie dient de uitstoot van zwavel- en stikstofverbindingen bij voorrang bestreden te worden en de benzine loodvrij gemaakt;

- gemeenschappelijke criteria dienen opgesteld te worden ten aanzien van ongewenste schadelijke milieu-effecten in bestaande en te ontwikkelen industrieën;

- er dient een richtlijn te komen voor de invoering van een milieueffect rapportage in alle lidstaten;

- het op de markt brengen van nieuwe stoffen dient te worden voorafgegaan door toetsing op gevaar voor het milieu;

- mogelijkheden ter stimulering van milieuvriendelijke ondernemingen worden verruimd;

- ten einde een effectief Europees milieubeleid te kunnen voeren dienen voldoende financiële middelen daarvoor vrijgemaakt te worden.

### III-3 Energie en onderzoek

De huidige energievoorziening in West-Europa wordt gekenmerkt door een te grote afhan-

kelijkheid van eindige fossiele brandstoffen.

Gemeenschappelijke energiebesparing, rationeler gebruik van energie en het ontwikkelen van hernieuwbare energie zijn daarom een vereiste.

Monopolieposities van multinationale ondernemingen vormen een belemmering voor een gemeenschappelijk beleid.

De EG dient een gemeenschappelijk beleid te ontwikkelen, dat gericht is op energiebesparing en een stabiele ontwikkeling van de energieprijzen.

Tevens dient de EG een beleid te voeren dat gericht is op diversifikatie van energiebronnen.

Naast het gebruik van olie, gas en kolen met vermindering van ongewenste milieueffekten, dient er meer geld beschikbaar te worden gesteld t.b.v. onderzoek naar en toepassing van hernieuwbare energiebronnen. Er moet een gemeenschappelijk beleid gevoerd worden dat leidt tot energiebesparende productie.

Voor deze en bestaande productie worden effectieve gemeenschappelijke criteria ontwikkeld ten aanzien van bodem-, water- en luchtvervuiling.

Het gebruik van kernenergie wordt afgewezen omdat er geen wezenlijke oplossing is gevonden voor een verantwoorde opslag en verwerking van radioactief afval, vanwege het gevaar van proliferatie en vanwege de onveiligheid van kerncentrales. Er

dient een richtlijn te komen, die de bouw van kerncentrales en opwerkingsfabrieken verhindert. Zolang geen oplossing is gevonden voor verwerking van radio-actief afval, dient dit afval uitsluitend bovengronds te worden opgeslagen op een verantwoorde wijze. (De vervuiler bewaart en bewaakt.)

Het dumpen van kernafval in zee en in zoutkoepels moet worden stopgezet.

Er moet een verbod komen op de export van kerntechnologie en kernenergieproducten naar landen die weigeren het Non-Proliferatie-Akkoord te ondertekenen.

De Europese Gemeenschap neemt het initiatief tot het opstellen van een internationale overeenkomst tot de controle op de manipulatie en reproductie van genetisch materiaal. Militaire toepassing wordt verboden.

De EG dient maatschappelijk belangrijk natuurwetenschappelijk onderzoek, met name op het gebied van de informatica, telekommunikatie en biotechnologie en menswetenschappelijk onderzoek met kracht te stimuleren, mede door een coördinatie van op nationale schaal gefinancierd onderzoek, en door het opzetten van een voor internationaal onderzoek noodzakelijke infrastructuur.

#### **III-4 Landbouw en visserij**

Het Europese landbouwbeleid

heeft bijgedragen tot een gegarandeerde voedselvoorziening in de Gemeenschap door verbetering van de produktie en modernisering van de bedrijven. Het huidige landbouwbeleid heeft echter ook een aantal negatieve ontwikkelingen met zich gebracht. Vooral door onbeperkte prijsgaranties worden van een aantal produkten, zoals melk, graan en suiker, overschotten geproduceerd. Dit brengt te grote financiële lasten met zich en schaadt de belangen van ontwikkelingslanden. Ongebreidelde schaalvergroting en intensivering hebben vaak tot ernstige verstoringen van milieu en landschap en onaanvaardbare leefomstandigheden van dieren in de intensieve veehouderij geleid. Onvoldoende integratie van het structuur- en sociaal beleid is de oorzaak geweest van te grote inkomensongelijkheid en benadeling van kleinere bedrijven. De Partij van de Arbeid wil het EG-landbouwbeleid fundamenteel hervormen. Sturing van de produktie dient zowel het markt-evenwicht te herstellen als de afzetmogelijkheden van landbouwprodukten uit de ontwikkelingslanden op de Europese markt beter te garanderen. Daarnaast moeten een eerlijke verdeling van de produktiemogelijkheden en verbetering van het sociaal en structuurbeleid ertoe leiden dat de positie van de kleinere boer wordt verbeterd. Door geleidelijke vermin-

dering van de prijsgaranties boven een bepaald produktieniveau wordt de overproduktie teruggedrongen. Daarbij wordt voldoende ruimte gelaten voor de ontwikkelingslanden om hun (verwerkte) landbouwprodukten zonder belemmering naar de EG te kunnen exporteren. Tevens wordt het bestaande prijsbeleid zodanig aangepast en aangevuld met andere inkomensmaatregelen, dat de inkomens voor de midden- en kleinere bedrijven meer in overeenstemming met de loonontwikkeling in de andere sectoren kunnen verlopen zonder dat daardoor de grotere bedrijven extra worden bevoordeeld. Juist milieuvriendelijke en kleinschalige vormen van landbouw en visserij moeten worden bevorderd. Het structuurfonds wordt in het bijzonder gericht op de bevordering van deze vormen van landbouw en medefinanciering van groot-schalige bedrijven wordt niet toegestaan. Binnen het structuurbeleid moeten hiervoor meer middelen worden vrijgemaakt samen met maatregelen ter bescherming van milieu en landschap. Beperking van te intensief grondgebruik alsmede het voorkomen van overbemesting dienen in het EG-landbouwbeleid te worden opgenomen. Voor projecten, gefinancierd uit het landbouwstructuurfonds, is een milieu-effektrapportage vereist. De hieruit voortvloeiende wijzigingen worden in projektkosten

volledig doorberekend. Tevens zal er meer aandacht aan het bosbouwbeleid moeten worden gegeven. Gedacht wordt hierbij aan het uitbreiden en verschuiven van produktiebosbouw naar wat nu landbouwgronden zijn. De hervorming van het huidige beleid is van bijzonder belang voor, en dient te zijn gericht op, het behoud van werkgelegenheid voor (jonge) boeren en boerinnen.

Het welzijn van dieren in de intensieve veehouderij dient ook door Europese wetgeving drastisch te worden verbeterd, omdat concurrentieverhoudingen nationale maatregelen vaak in de weg staan. Het gebruik van hormonen en andere kunstmatige groeistimulators van dieren wordt verboden.

Om het energiegebruik in de land- en (glas)tuinbouw te beperken, moet het gebruik van biogasinstallaties en isolatie van kassen worden gestimuleerd.

Een Europees visserijbeleid is noodzakelijk om de visstanden te waarborgen en de werkgelegenheid op langere termijn te garanderen. Daartoe worden de vangsten beperkt door de uitgifte van vergunningen, die ondermeer het motorvermogen limiteren.

### **III-5 Regionaal beleid**

Een doeltreffend regionaal beleid is van groot belang voor de economisch zwakkere gebieden

en voor het herstel van de Europese economie. De doelstellingen van het regionale beleid, namelijk het korrigeren van onevenwichtigheden en het meer tot elkaar brengen van de nationale economieën, kunnen alleen door een grondige herziening van de huidige regeling bereikt worden. Het belangrijkste beleidsinstrument is op dit moment het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling. Wil er een kans zijn op het bereiken van de doelstellingen, dan moeten de middelen van het regionale fonds worden uitgebreid. Door middel van omvangrijke geïntegreerde programma's, die een breed sociaal en economisch plan voor een regio bevatten, kunnen resultaten worden geboekt. Deze programma's dienen aan te sluiten op het in de regio aanwezige ontwikkelingspotentieel door met name de kennis op het gebied van produkt- en technische innovatie bij ambachtelijke bedrijven te bevorderen. Integratie van het regionaal, sociaal, en het landbouwstructuurbeleid is daarvoor noodzakelijk.

Ook het leningenbeleid van de Europese Investerings Bank dient hierbij een grotere rol te spelen.

In het regionaal fonds moeten onderwijl de volgende wijzigingen aangebracht worden:

a - de huidige verdeling van de fondsen moet worden vervangen door objectieve criteria, waarbij zowel wordt gekeken



naar zwakkere plattelandsregio's (bij voorbeeld rond de Middellandse Zee), als naar gebieden met grote werkloosheid;

b - de ontvolking van het platteland dient te worden tegengegaan door ondermeer de stimulering van werkgelegenheid ter verbetering van het milieu en landschap, de ontwikkeling van aanvaardbare toeristische activiteiten en kleinschalige milieuvriendelijke projecten;

c - voor de grensgebieden in de Gemeenschap zoals de Euregio's (in Nederland: Limburg, Brabant, Twente en Oost-Groningen) dienen de sociale wetgeving en de regelingen ten aanzien van het grensoverschrijdend arbeidsverkeer geharmoniseerd te worden;

d - grensoverschrijdende economische activiteiten moeten worden gestimuleerd door ondermeer belemmeringen bij grensovergangen op te ruimen. Vooruitlopend op aanpassing van verdragen en wetgevingen, dienen voorlopige maatregelen te worden genomen die de grootste onbillijkheden corrigeren;

e - het pendelverkeer dient geen hinder te ondervinden aan de grenzen;

f - harmonisatie van opleidingen en oprichting van Euregionale scholen moeten bevorderd worden;

g - inspraak en overleg in grensregio's moeten beter mogelijk worden gemaakt.

### **III-6 Sociaal fonds en jeugdwerkloosheid**

Meer dan 40% van de werklozen in de EG is jonger dan 25 jaar, waarvan meer dan de helft meisjes. Daarmee wordt de bitterheid van de huidige economische crisis extra benadrukt. Naast het door de Partij van de Arbeid voorgestane sociaal-economisch stimuleringsbeleid dient de EG daarom op korte termijn extra maatregelen te nemen om de positie van jongeren in het arbeidsproces te verbeteren door een richtlijn aan te nemen, waarin een sociale garantie, dat wil zeggen recht op verdere beroepsopleiding en hieraan gekoppelde arbeidsplaatsen, voor jongeren wordt vastgesteld.

Verder moeten maatregelen worden genomen om te voorkomen dat de lonen van jongeren onevenredig worden aangetast. De rechtspositie van jongeren dient te worden verbeterd. Nieuwe arbeidsplaatsen en plaatsen die door arbeidstijdverkorting ontstaan moeten ter beschikking worden gesteld van jongeren (jongens en meisjes) naar evenredigheid van hun aandeel in de werkloosheid. De middelen van het Sociaal Fonds dienen mede hiervoor te worden uitgebreid en effectiever aangewend.

De toegankelijkheid van het fonds voor de aanvragers moet worden vergroot.

Ook om een grotere bijdrage te kunnen leveren aan de opvang

van de sociale problemen als gevolg van het economisch herstrukturingsbeleid moet het fonds belangrijk worden uitgebreid.

### III-7 Emancipatie

Op het terrein van de emancipatie heeft de EG belangrijke stappen gezet.

Alle EG-organen dienen er kritisch op toe te zien dat:

- a. de drie EG-richtlijnen: gelijke beloning, gelijke behandeling in het arbeidsproces en gelijke behandeling in de sociale zekerheid volledig worden ingevoerd en nageleefd;
- b. de verwerking van de richtlijn sociale zekerheid in de nationale wetgeving ertoe leidt dat vrouwen en mannen gelijke rechten en plichten hebben en dat zij elk zelfstandige uitkeringsrechten hebben;
- c. de maatregelen die voortvloeien uit het door de lidstaten aanvaarde 'actieprogramma inzake de bevordering van gelijke kansen voor de vrouw' worden ingevoerd;
- d. de van bijzonder belang geachte richtlijnen betreffende gelijke behandeling in de belastingwetgeving, pensioenen, ouderschapsverlof en deeltijdarbeid worden uitgevoerd.

Ook in haar eigen personeelsbeleid moet de EG maatregelen nemen tegen de ondervertegenwoordiging van vrouwen, in het bijzonder in hogere functies.

Het bestaande "Raadgevende comité voor gelijke kansen van mannen en vrouwen" wordt uitgebreid tot een echte Europese "Emancipatieraad".

### III-8 Vervoer

Mede ter stimulering van de door ons voorgestane selectieve economische groei verdient een gemeenschappelijk vervoersbeleid krachtige ondersteuning.

Grensbelemmeringen worden opgeruimd en het bilaterale vergunningenstelsel voor het internationale wegtransport moet worden vervangen door een gemeenschapsstelsel. Een gelijke toerekening van infrastructuurkosten (voor de aanleg van weg en spoor) in de verschillende vervoerssectoren wordt nagestreefd. Bij de uitvoering van werken, waaraan een gemeenschapsbelang ten grondslag ligt, wordt prioriteit verleend aan verbetering van de railverbindingen tussen de lidstaten. Het personenvervoer per spoor dient te worden gestimuleerd.

Het gekombineerde vervoer dient te worden bevorderd ter ontlasting van de internationale wegverbindingen.

De binnenscheepvaart verdient bijzondere aandacht vanwege de structurele overcapaciteit. Daarom is het noodzakelijk, dat de toelating tot het beroep en tot de markt aan strenge eisen wordt onderworpen, waardoor een geleidelijke sanering en

herstructurering mogelijk worden. Door afremming van de onbeperkte schaalvergroting en verbetering van structuur- en sociaal beleid dient de positie van de kleine schipper beter beschermd te worden.

Aan de Europese Commissie moeten grotere bevoegdheden worden toegekend inzake de uitvoering van en de controle op gemeenschappelijke regels in het goederen- en personenvervoer.

In het kader van de Europese luchtverkeersgeleiding moeten de taken van het controlecentrum Maastricht (Eurocontrol) worden uitgebreid.

Gestreefd wordt naar een selectief en functioneel gebruik van vliegtuigen en luchthavens, met name vanwege milieu- en energieaspecten.

De EG dient een gemeenschappelijk beleid ten behoeve van de zeescheepvaart en de zeehavens te ontwikkelen.

### **III-9 Konsumentenbeleid**

Mede gelet op de vrijhandel tussen de lidstaten is een Europees konsumentenbeleid van het grootste belang. Daarom dient de positie van de vertegenwoordigers van de internationale konsumentenorganisaties in het Europese besluitvormingsproces te worden versterkt.

Het aanbieden van schadelijke of ondeugdelijke goederen en diensten wordt tegengegaan.

Misleidende reclame wordt strafbaar gesteld.

De producent is aansprakelijk voor de door hem aangeboden goederen en diensten.

De konsument krijgt duidelijke en volledige voorlichting over produkten en diensten, teneinde een goede vergelijking en keuze mogelijk te maken.

### **III-10 Media**

Er dient een Europees beleid te worden ontwikkeld, dat is gericht op behoud van de pluraliteit en onafhankelijkheid van pers en omroep.

Kommercialisering van grensoverschrijdende uitzendingen wordt verboden.

Vrijheid van meningsuiting en het recht voor journalisten op geheimhouding van bronnen moeten worden gewaarborgd.

### **III-11 Gezondheidszorg**

Uitgangspunt van gezondheidszorg dient te zijn, dat het voorzieningenaanbod dicht bij huis wordt vergroot.

Uit oogpunt van kostenbesparing dient onderzoek naar en toepassing van specialismen gekoördineerd te worden.

Harmonisatie van wetgeving ten behoeve van kwaliteitsverbetering van de gezondheidszorg dient te worden bevorderd.

## **HOOFDSTUK IV EEN DEMOKRATISCH EU- ROPA**

### **IV-1 Instellingen**

Het doel van de socialistische partijen van de lidstaten in de EG is de opbouw van een democratisch en socialistisch Europa. Een verdergaande demokratisering van beleid en van de instellingen van de EG is dringend geboden. Het verdrag van de Europese Gemeenschap verzet zich in principe niet tegen een ander, democratisch-socialistisch beleid. Dat beleid hangt in de praktijk in de eerste plaats af van de politieke wil van de lidstaten en de instellingen van de Gemeenschap.

Alle beleidsterreinen die noch op nationaal noch op Europees niveau onderworpen zijn aan democratische parlementaire controle dienen zo snel mogelijk wel daaronder te vallen. Met dat doel krijgt het Europese Parlement grotere budgettaire en wetgevende bevoegdheden; dit hoeft niet noodzakelijkerwijs te leiden tot overdracht van nieuwe taken van nationaal naar Europees niveau.

Aan het Europese Parlement wordt het recht van enquête verleend.

Indien overdracht van taken en bevoegdheden aan de Gemeenschap plaatsvindt, dient hiertoe de instemming van de nationale parlementen verworven te zijn.

Van groot belang is een duidelijke politieke opstelling van het Europese Parlement, dat gebruik van beschikbare machtsmiddelen niet moet schuwen.

Het Europese Parlement dient daartoe ook medezeggenschap te krijgen in de benoeming van de Europese Commissie, onder meer door de benoeming van de leden van de Europese Commissie te doen steunen op een vertrouwensvotum van het Europese Parlement. De Europese Commissie dient zich op te stellen als het politieke bestuurslichaam van de Gemeenschap en niet alleen als uitvoeringsorgaan van de beslissingen van de Raad van Ministers.

De Raad van Ministers dient de besluitvorming te verbeteren. Nederland zet zich er voor in, dat de stemprocedure in de Raad van Ministers plaatsvindt conform de regels en intenties van het EG-verdrag. Tenzij het om zaken van volstrekt essentieel belang voor een lidstaat gaat, dient het principe van meerderheidsbesluiten te gelden. Dat betekent een aanzienlijke inperking van het gebruik van het vetorecht. Indien unanimitieit niet bereikt kan worden behoort een besluit van niet alle lidstaten tot de mogelijkheden. De Europese raden van regeringsleiders dienen gelijkgesteld te worden met de Raad van Ministers.

De parlementaire controle op het functioneren van de Europese Politieke Samenwerking

wordt drastisch verbeterd door:  
a het uitbrengen van een halfjaarlijks schriftelijk verslag door de fungerend Raadsvoorzitter aan het Parlement, waarin verantwoording wordt afgelegd over het beleid binnen de EPS;  
b het stellen van tijdslimieten ter uitvoering van voorgesteld beleid.

De nationale parlementen dienen tevens een duidelijker politieke controle uit te oefenen op het te voeren EG-beleid, en met name op het EPS-beleid, ook wanneer dit zich nog in een voorbereidende fase bevindt.

De beroepsmogelijkheden op het Europese Hof van Justitie worden uitgebreid.

Het Economisch en Sociaal Komitee speelt een werkelijk adviserende rol in de te voeren sociaal-ekonomische politiek, zoals vergelijkbare organen in Nederland. Het dient voor de helft te bestaan uit vertegenwoordigers van de werknemers. In de strijd tegen verspilling van gemeenschapsgelden en t.b.v. een efficiënte werkwijze krijgt het Europese Parlement Brussel als vaste vestigingsplaats.

De salarissen van de Europese ambtenaren moeten aangepast worden aan de hoogte en de ontwikkeling van de ambtenarsalarissen in de lidstaten.

In het kader van een verdere politisering van de Europese instellingen stemmen fractie, socialistische kommissarissen en nationale partijen hun beleid zoveel mogelijk op elkaar af.

## IV-2 Begroting

Voor de vaststelling van de begroting is aan het Europese Parlement een aantal bevoegdheden toegekend, zoals het kunnen wijzigen van een deel van de niet-verplichte uitgaven en de mogelijkheid om de totale begroting te verwerpen.

Deze bevoegdheden dienen versterkt en uitgebreid te worden. Ook de zogenaamde verplichte uitgaven, waaronder het grootste deel van de landbouwingaven, moeten onder controle van het Europese Parlement worden gebracht.

Een Europees werkgelegenheids-, milieu- en ontwikkelingsbeleid komt als gevolg van de autonoom groeiende landbouwingaven steeds meer in het gedrang. Een hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid, waarbij het aandeel van de landbouwingaven op de totale begroting wordt teruggedrongen, is voorwaarde voor het verhogen van de BTW-afdracht tot boven de huidige grens van 1%. Ook voor de door ons gewenste toetreding van Spanje en Portugal is verruiming van de eigen middelen noodzakelijk. Het "juste retour"-principe (waarbij elke lidstaat evenveel terugkrijgt van de EG voor wat eraan wordt betaald) is met het oog op de versterking van het Europese beleid onaanvaardbaar.

Wel erkent de Partij van de Arbeid dat versterking van het draagkrachtbeginsel tussen de lidstaten en de regio's noodzakelijk is.

Het Europese Parlement dient van zijn bevoegdheid om de begroting in zijn geheel te verwerpen gebruik te maken als machtsmiddel om deze beleidswijzigingen af te dwingen en de Europese samenwerking te bevorderen.

Het Europees Ontwikkelingsfonds moet integraal onderdeel van de EG-begroting worden.

#### **Verklarende woordenlijst bij verkiezingsprogramma PvdA**

**ACS-landen (ook wel ACP):** 63 landen gelegen in Afrika, het Caraïbische gebied en de Stille Oceaan, die via de verdragen van Lomé speciale betrekkingen met de EG hebben.

**APS-Algemeen Preferentieel Systeem:** waarin totale of gedeeltelijke vrijstelling van douanerechten geregeld is voor de invoer van alle industrie - en veel verwerkte landbouwprodukten uit ontwikkelingslanden in een groot aantal industrielanden, waaronder de EG.

**Contadora-initiatief:** Vergadering van de ministers van buitenlandse zaken van Mexico, Colombia, Venezuela en Panama, die voorstellen doet voor een oplossing van de problemen in Centraal en Midden-Amerika. Centraal in hun voorstellen staat de terugtrekking van alle buitenlandse troepen en adviseurs uit het gebied.

**ECU-Europese Rekeneenheid:** Sinds januari 1981 in gebruik; kunstmatig geld dat een gemiddelde is van de munten van lidstaten die meedoen in het EMS (zie verder). De Nederlandse waarde van de ECU is (april 1984) fl. 2,55.

#### **EIB-Europese Investerings**

**Bank:** Een instelling van de Gemeenschap. Zij financiert

zonder winstoogmerk activiteiten om achtergebleven gebieden in de lidstaten te ontwikkelen en verstrekt langlopende leningen tegen lage rente voor programma's en projecten in ontwikkelingslanden.

**EMF-Europees Monetair Fonds:** Fonds voor monetaire samenwerking, opgericht in 1973. Bedoeld om geleidelijk de reserves van de lidstaten bijeen te brengen, zodat men elkaar in monetaire moeilijkheden kan bijstaan.

**EMS-Europees Monetair Systeem:** In werking getreden in 1979 met de bedoeling in onderling overleg schommelingen van de wisselkoersen van de aangesloten lidstaten te beperken. Engeland en Griekenland zijn geen lid.

**EOF-Europees Ontwikkelings Fonds:** Financieel instrument om de sociale en economische ontwikkeling van ACS-landen (zie boven) te bevorderen. Het verstrekt leningen en vooral schenkingen.

**EPS-Europese Politieke Samenwerking:** Orgaan gericht op de coördinatie van het buitenlandse beleid van de lidstaten.

**IMF-Internationaal Monetair Fonds:** Verstrekt leningen (onder voorwaarden) aan landen met tekorten.

**INF-besprekingen:** Onderhandelingen over het terugbrengen van het aantal middellange afstandsruketten in Europa.

**Lomé-verdragen:** Overeenkomsten op het gebied van handel, hulp en industriële samenwerking tussen de EG en ACS-landen (zie boven).

**MBFR-besprekingen:** Onderhandelingen over wederzijdse troepenvermindering in Oost en West-Europa.

**Minex (ook wel Sysmin genoemd):** Regeling ter stabilisering van de produktie en uitvoer van de EG van bepaalde mineralen door ACS-landen (zie boven). Minex is onderdeel van het tweede Lomé-verdrag (zie boven).

**MVA-Multi Vezel Akkoord:** Overeenkomsten tussen rijke landen en ontwikkelingslanden ter regulering van de produktie en wereldhandel van textielprodukten.

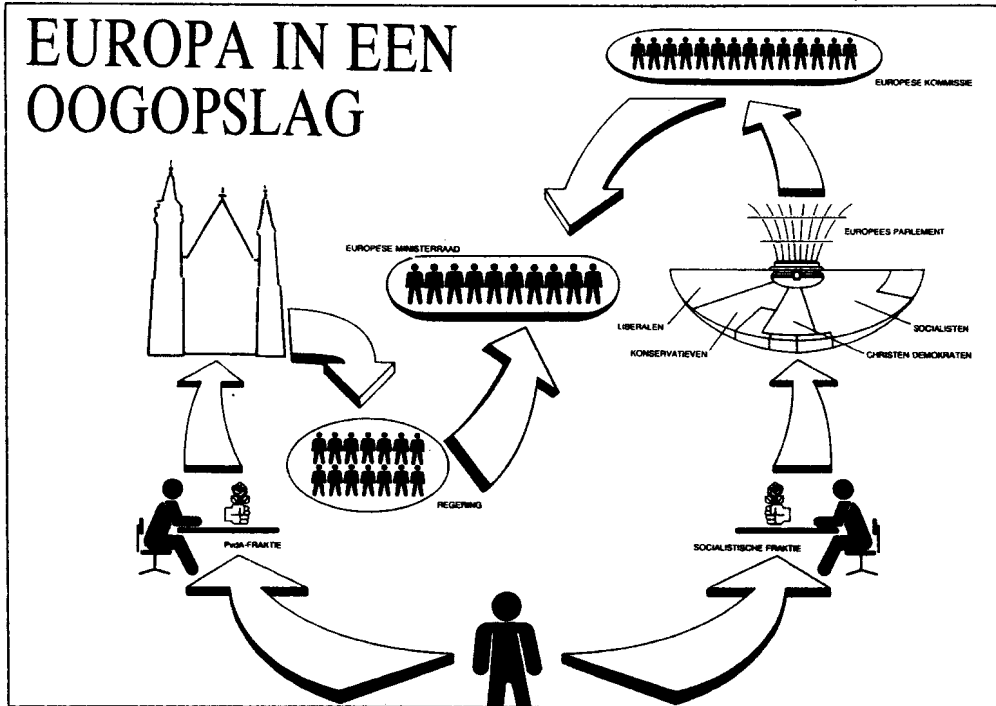
**NPA-Non Proliferatie Akkoord:** Akkoord gesloten door kern-technologie-producerende landen met het doel geen kern-technologie te exporteren naar landen die het akkoord niet hebben ondertekend.

**SADCC:** Samenwerkingsverband van de staten in Zuidelijk Afrika.

**STABEX-systeem tot stabilisatie van exportopbrengsten:** Een vergoedingssysteem voor ACS-landen (zie boven) bij daling van de inkomsten uit de export van bepaalde produkten ter garantie van een minimum-inkomen hiervan. STABEX maakt onderdeel uit van Lomé (zie boven).



# EUROPA IN EEN OOGOPSLAG



### **1. De kiezer**

Sinds 1979 worden eens in de 5 jaar rechtstreekse verkiezingen gehouden voor het Europese Parlement, net zoals eens in de vier jaar verkiezingen worden gehouden voor de Tweede Kamer, Provinciale Staten en gemeenteraden. Op basis van verschillende programma's kan worden gekozen uit meer politieke partijen. Het Europese Parlement bestaat uit 434 vertegenwoordigers/sters uit de 10 EG-lidstaten. De Nederlandse afvaardiging bestaat uit 25 mensen.

### **2. De fractie**

Net zo goed als het Nederlandse parlement geen afspiegeling is van provinciale belangen (de fractie-indeling gaat naar politieke partij, niet naar provincie), is het Europese Parlement geen spreekbuis van nationale belangen.

De afgevaardigden die worden gekozen door de kiezers uit Nederland nemen plaats in fracties die zijn samengesteld op basis van de politieke kleur van de afgevaardigden uit de 10 EG-lidstaten. Zo zitten er ondermeer een Socialistische Fractie, een Christen-Demokratische Fractie, een Conservatieve Fractie en een Liberale Fractie. In vergaderingen van die fracties worden standpunten ingenomen die worden ingebracht tijdens vergaderingen van het voltallige parlement. Uitslagen van stemmingen in het parlement worden

doorgegeven aan het dagelijks bestuur, de Europese Commissie, en de Raad van Ministers (verzameling van vakministers uit de verschillende lidstaten).

### **3. Het parlement**

Het Europese Parlement komt eens per maand in Straatsburg bijeen voor een volle week vergaderen. Zo'n zitting wordt voorbereid in de verschillende fractievergaderingen en parlementscommissies, zoals die voor Landbouw, Jeugd, Cultuur, Welzijn en Sport, Economische en Monetaire Zaken. Die voorbereidende vergaderingen vinden allemaal plaats in Brussel. Het is een werkwijze die geheel vergelijkbaar is met die van onze Tweede Kamer, maar die komt regelmatig bijeen - wat alleen al vanwege de afstand gemakkelijker te realiseren is.

De belangrijkste bevoegdheid van het Europese Parlement is het vaststellen en verwerpen van de begroting van de EG. Dat betekent dat het parlement - door het wel of niet beschikbaar stellen van geld - het beleid van de Europese Commissarissen rechtstreeks kan beïnvloeden. Uiteindelijk beschikt het parlement over de mogelijkheid de Europese Commissie naar huis te sturen.

### **4. De commissie**

De Europese Commissie heeft drie taken. In de eerste plaats het voorbereiden van voorstellen voor de Europese (vak)minis-

terraad, zoals bijvoorbeeld alle ministers van landbouw uit de 10 lidstaten. Vaak reizen ambtenaren uit alle hoofdsteden naar Brussel - waar de commissie is gehuisvest - om hiervoor de nodige extra deskundigheid te leveren. De tweede taak is een uitvoerende: het toepassen van de regels van de Europese Gemeenschap in de dagelijkse bestuurspraktijk. De derde taak bestaat uit het toezicht houden op de uitvoering van de EG-regels. Hier gaat het bijvoorbeeld om besluiten die de Europese Ministerraad genomen heeft.

wordt getracht onderlinge overeenstemming te bereiken over de algemene politieke ontwikkeling van de EG.

#### **5. De Raad van Ministers**

De Raad van Ministers bestaat uit nationale ministers of staatssecretarissen en kan in verschillende samenstellingen bijeenkomen: bij de landbouwonderwerpen zijn het de ministers van landbouw, bij sociale zaken die van sociale zaken enzovoort. De ministers van buitenlandse zaken treden op als koördinerende ministerraad. Zij vergaderen ongeveer eens in de drie weken gedurende twee dagen. De Raad van Ministers is in de praktijk het machtigste orgaan van de Europese Gemeenschap. Praktisch alle belangrijke besluiten worden door de raad - op voorstel van de Europese Commissie en na raadpleging van het Europese Parlement - genomen. Buiten de verschillende vakgebieden om komen driemaal per jaar de EG-regeringsleiders bijeen voor een Europese top. Dan

